

УДК 658.5

Л.А. ПТИЦИНА, аспірант ЕП ЗДІА, Запоріжжя

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ БІЗНЕС ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У статті наведені основні підходи до управління інформаційними потоками бізнес-діяльності промислових підприємств України. Дані підходи визначені по 3-х напрямках, а саме: управління інформаційними потоками і його складові, ступені формування інформаційної системи управління і формалізація процесу розвитку (розробка процедур управління).

Annotation. In the article the basic going is resulted near a management informative streams business - to activity of industrial enterprises of Ukraine. These approaches are marked on a 3-m to directions, namely: management and his constituents, stages of forming of management information and formalization of process of development informative streams (development of management procedures).

Ключові слова: інформаційні потоки, оптимізація, інформація, управління, формалізація, промислове підприємство.

Вступ. Завдання формування єдиного інформаційного забезпечення системи управління промисловим підприємством в складних ринкових умовах набуває важливості, що висуває певні вимоги як до управління інформаційними потоками, так і до методів і інструментів, які при цьому використовуються.

Постановка задачі. За різними оцінками фахівців, керівники – управлінці витрачають від 30 до 80-95% свого часу на роботу з інформацією, що є цілком закономірно, тому що наявність актуальної і достовірної інформації, її своєчасне поширення вважається чи не найважливішими передумовами забезпечення ефективного управління. Промислові підприємства України в цьому питанні не виключення, тому потребують виділення основних підходів до управління інформаційними потоками бізнес-діяльності. Це необхідно для того, щоб інформаційне забезпечення підприємства було не лише формалізованим, а й достатнім і доступним всім ланкам управління, тобто представляло собою складну соціально - економічну систему. Таким чином основною задачею статті є розгляд основних підходів до управління інформаційними потоками бізнес-діяльності промислових підприємств України

Методологія. Деякі сторони проблематики управління інформаційними потоками бізнес-діяльності промислових підприємств України розглядаються у наукових публікаціях таких авторів як В.А.Верба, О.Г.Додонов, Д.И.Ісаєв, З.П.Румянцева, Н.Ю.Рєкова, С.А.Мєзенцева та ін.

Результати. За визначенням О.Г.Додонова, з яким згодні багато науковців та фахівців, **інформаційні потоки** – це впорядкована кількість інформаційних документів, що циркулюють в інформаційній системі [2, С.24].

Відповідно до вищенаведеного поняття **управління інформаційними потоками** – це направлення впорядкованої кількості інформаційних документів в потрібному напрямку.

Отже для оптимізації управління інформаційними потоками необхідно виділити основні підходи по 3-х напрямках:

1. Управління інформаційними потоками промислових підприємств і його складові.
2. Ступені формування інформаційної системи управління на промислових підприємствах України.
3. Формалізація процесу розвитку промислових підприємств (розробка процедур управління).

Отже управління інформаційними потоками бізнес-діяльності діяльності промислових підприємств України включає певні компоненти (рис.1), а саме стратегічну, функціональну, організаційну, інформаційну і фінансову.

Стратегічна компонента складається з цілей підприємства в цілому, а також цілей окремих підрозділів. Таким чином стратегічну компоненту промислових підприємств України можна представити у вигляді дерева цілей, досягнення яких необхідно для отримання оптимальних результатів (рис.2).

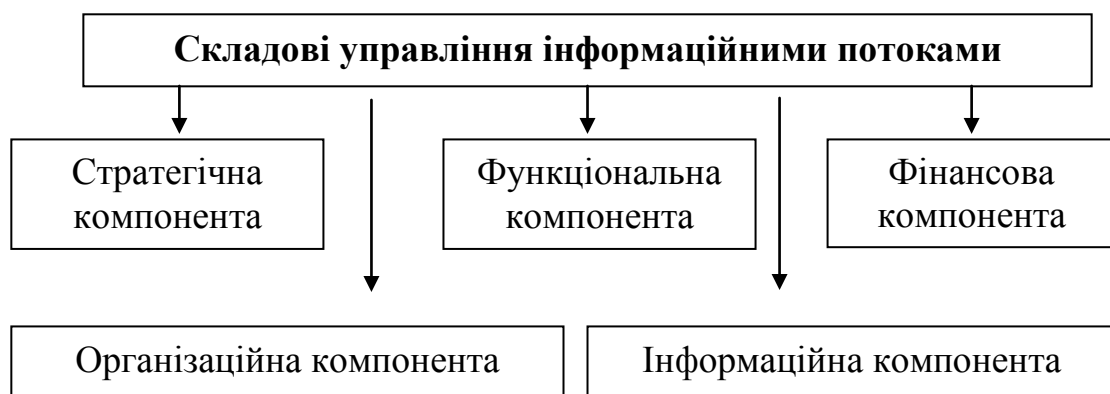

Рис. 1 - Складові управління інформаційними потоками

Глобальна ціль підприємства (місія) є орієнтиром підприємства, запланованим результатом діяльності. В свою чергу, підприємство - це система, що складається із множини системних одиниць. Тому завдання застосування методу побудови дерева цілей - перетворення головної цілі

організації у цілі окремих підрозділів, що працюють разом на один результат, таким чином загальна мета розкладається на окремі складові .

Рис.2 - Стратегічна компонента для промислових підприємств України

Стратегічна компонента управління інформаційними потоками промислових підприємств України є вихідною базою для складання функціональної компоненти, яка також має вигляд ієрархічного функціонального дерева (рис. 3).

Наступною складовою управління інформаційними потоками серед зазначених на рисунку 1 є організаційна компонента. Для побудови організаційної компоненти проаналізовано взаємозв'язок між центрами відповідальності (рис. 4) і використовуючи матричний метод, завдяки якому рівень деталізації функцій відповідає рівню деталізації організаційних ланок, і взаємозв'язок організаційної та функціональної структури відбувається при формуванні матриці-розподільника функцій і звітності про їх виконання по організаційним ланкам, побудовано

матрицю – розподільник функцій і звітів про виконання центрами відповідальності (таб. 1).

Рис. 3 - Функціональна компонента управління інформаційними потоками промислових підприємств України

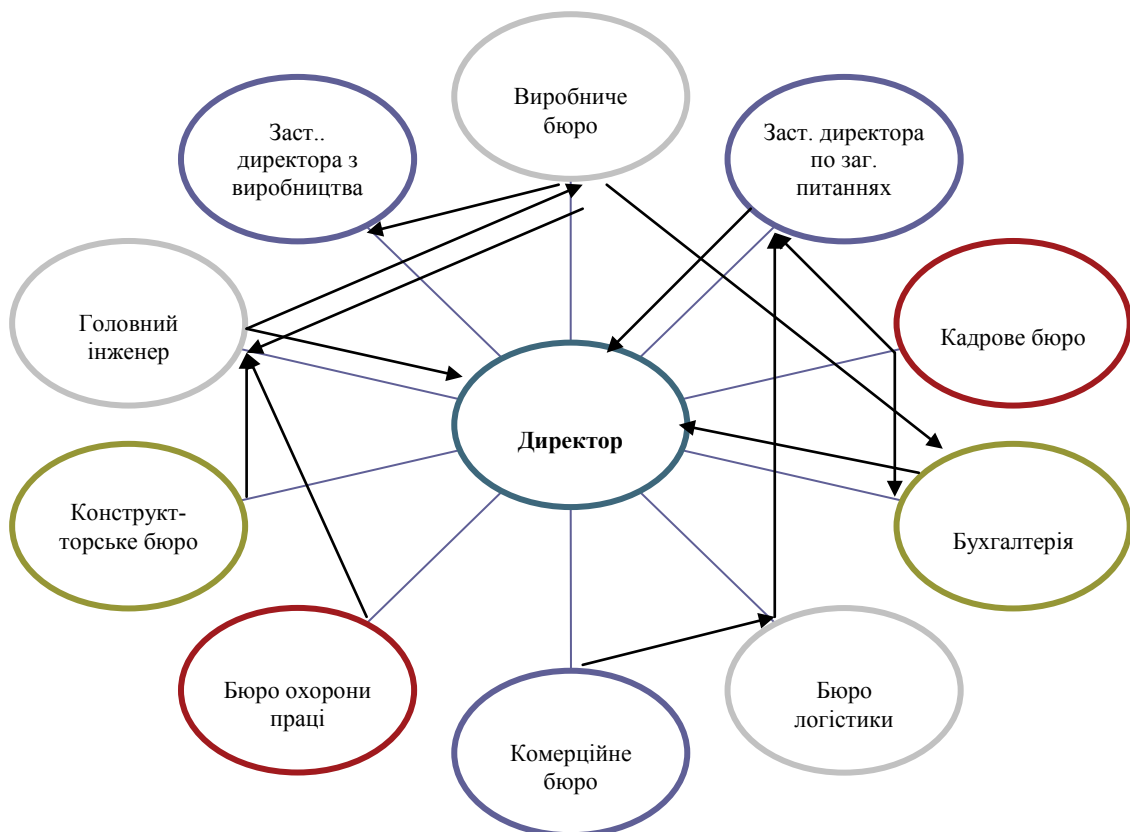

Рис. 4 - Організаційна схема інформаційних потоків промислових підприємств України

Таблиця 1 - Матриця розподільник функцій і звітності про їх виконання підрозділів промислових підприємств України по центрах відповідальності

Функції	Директор	Головний інженер	Нач бюро логістики	Зам. директора по загальних питаннях	Бухгалтерія	Зам директора з вир.	Проектно – конструкторське бюро	Комерційне бюро	Кадрове бюро	Бюро охорони праці	Виробниче бюро
Забезпечення організації виробництва постійне підвищення виробничої підготовки та високої якості виробництва	← 3										
Керівництво адміністративно – комерційною роботою підприємства	←		← 3								
Керівництво проектними і технологічними роботами пов'язаними із виробництвом	←				← 3						
Здійснення контролю за додержанням нормативно – правової бази з питань охорони праці		←								← 3	
Організація збуту продукції, організація ділових контактів з потенційними покупцями; збір, обробка і аналіз організацій; технічної і фінансової інформації про організації, що працюють в сфері інтересів підприємства							← 3				
Якісне виконання проектних робіт; додержання всіх нормативних документів і строків у відповідності до побажань замовника		←				← 3					
Забезпечення організації виробництва; підвищення рівня технічної підготовки виробництва											← 3
Забезпечення раціональної організації обліку і звітності як на підприємстві, так і в його підрозділах	←				← 3						
Забезпечення реалізації вироблених товарів (послуг), розробка методів і способів збору та систематизації інформації			← 3								
Організація стабільного ведення справ та кадрової політики підприємства									← 3		

Примітка: 3 – звітність про виконання

Як відомо основною складовою системи управління (СУ) підприємствами є фінансове управління. Саме для забезпечення дієвого фінансового управління промислових підприємств України на рисунку 1 зазначено фінансову компоненту. В

основі фінансової компоненти лежить точний опис підприємства у розрізі джерел та структури формування його доходів і витрат з певним розподілом відповідальності. Фінансова компонента будується згідно загального принципу ієрархічності за методом побудови дерева. Фінансова компонента враховує особливості фінансового становища підприємства, отже має розглядатися на кожному промисловому підприємстві окремо.

Останньою компонентою управління інформаційними потоками на рисунку 1 зазначено інформаційну компоненту. Інформаційну компоненту можна розглянути через визначення її функцій (рис. 5).

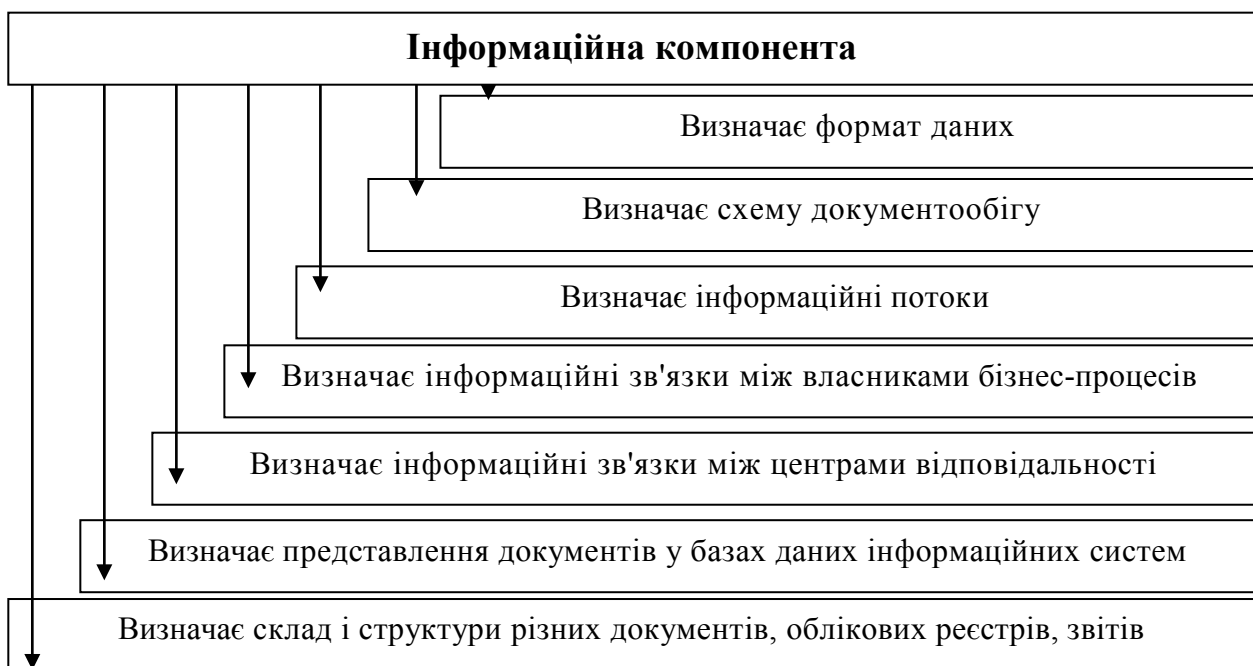

Рис. 5 - Інформаційна компонента та її функції в управлінні інформаційними потоками промислових підприємств України

Таким чином вищенаведені компоненти мають достатньо високий рівень впливу, а значить правильно визначені і побудовані компоненти забезпечать оптимізацію управління інформаційними потоками промислових підприємств України.

Наступним напрямком визначення підходів до управління інформаційними потоками вище зазначено ступені формування інформаційної системи управління (далі ІСУ) на промислових підприємствах (рис. 6).

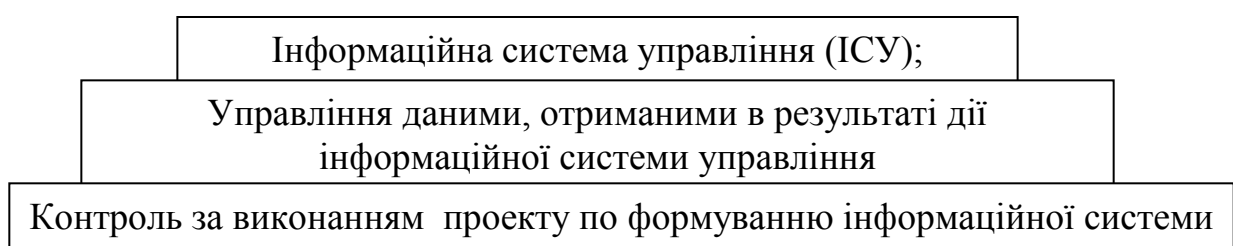

Рис. 6 - Ступені формування ІСУ промислових підприємств України

Метою інформаційної системи управління є надання можливості управлінцям промислових підприємств України приймати рішення щодо фінансового становища підприємства, ґрунтуючись на точній, своєчасній і всебічній інформації. Вона повинна органічно з'єднати персональні комп'ютери всіх ланок підприємства. Тільки на цій основі можливе прийняття ефективних рішень по управлінню промисловим підприємством.

При формуванні ІСУ по-перше необхідно розглянути короткострокові пріоритетні цілі, які для більшості промислових підприємств України стандартні (рис. 7).

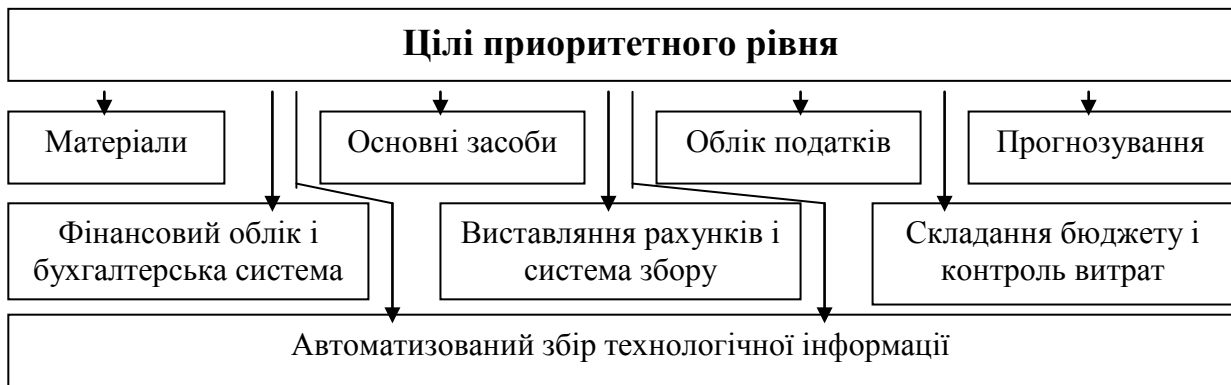

Рис. 7 - Цілі пріоритетного рівня на промислових підприємствах України

Для досягнення цілей, представлених на рисунку 8, необхідно здійснити певні кроки (таб. 2).

Таблиця 2 - Кроки до здійснення цілей пріоритетного рівня

Крок	Зміст запропонованих дій
Крок 1	За допомогою консультантів спеціалізованої фірми придбати технічні засоби для створення облікової системи.
Крок 2	Створити локальну комп'ютерну мережу, що поєднує персональні комп'ютери, що працюють по обліку основних засобів і матеріалів, що буде складовою частиною ІСУ
Крок 3	Створити локальну комп'ютерну мережу у сфері фінансового обліку і бухгалтерського обліку.
Крок 3	Придбання і впровадження системи управління базами даних (СУБД)
Крок 4	Для забезпечення складання бюджету і контролю витрат необхідно зробити оцінку витратної частини діяльності підприємства з

погляду окремих її підрозділів, визначити пріоритети і, на підставі цього, скласти детальний план розробки і впровадження інформаційних технологій.

Дані, отримані в результаті дії інформаційної системи управління повинні бути обґрунтовані, систематизовані і доступні. Реальним завданням інформаційної системи управління є перетворення даних в інформацію, що буде відповідати певним інформаційним потребам. Тому цілі перетворення даних в інформацію будуть наступні: визначення стану і тенденції потреб у використанні; обчислення навантаження системи; дослідження відповідності стандартам; ранні попередження і виявлення можливих небезпек.

Для гарантії корисного майбутнього використання зібраних даних належним чином, необхідно зробити чотири кроки управління даними (рис.8).

Отже формування ІСУ внутрішніх процесів на промислових підприємствах України потребують певного контролю. З цією метою необхідно встановити певну систему контролю і звітності ще на ранній стадії формування ІСУ. Така система буде здійснюватися управлінцями і буде виконана як автономна прикладна програма для персонального комп'ютера. Таким чином система контролю надасть змогу управлінцям промислових підприємств України не лише проконтролювати формування ІСУ, а й краще зрозуміти її дію.

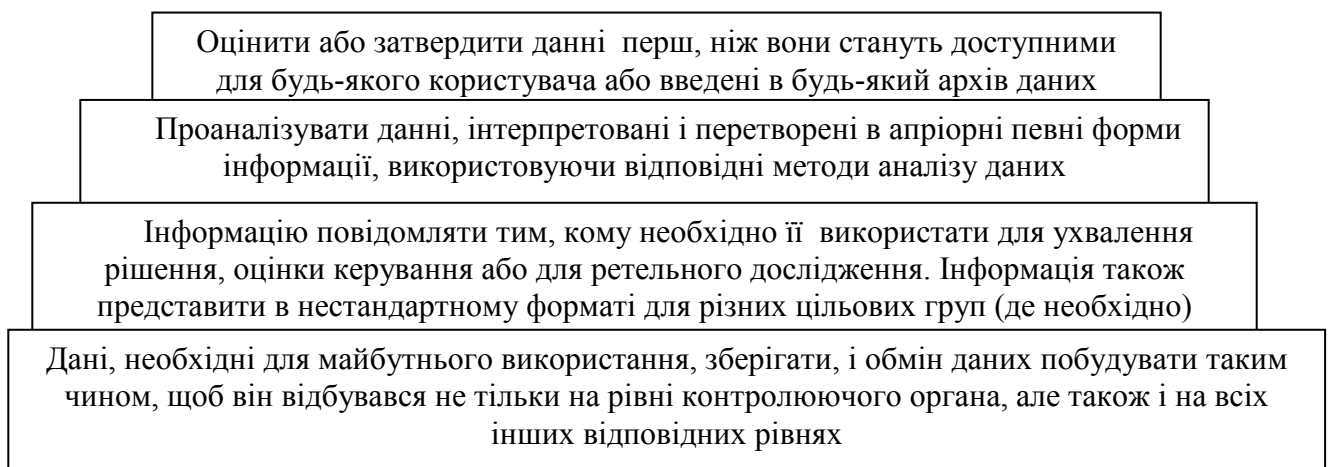

Рис. 8 - Кроки управління даними на промислових підприємствах України

Останнім напрямком визначення підходів до управління інформаційними потоками промислових підприємств України зазначено формалізацію процесу розвитку промислових підприємств. На сонові усього вищенаведеного можна сказати, що методом формалізації виступатиме сформована в процесі дії ІСУ звітність. Складена звітність виступає підсумковою сполучною ланкою між збором інформації і інформаційними користувачами. Для розподілу

інформації, повідомлення мають готуватися на регулярній основі, частота і рівень деталізації яких залежать від потреб управлінців в використанні інформації.

Висновок. Розглянуті в статті основні підходи до управління інформаційними потоками промислових підприємств України доводять, що якісне управління промисловим підприємством неможливо без достатнього, своєчасного і повного інформаційного забезпечення. Запропоновані в статті методи оптимізації управління інформаційними потоками дозволяють сформулювати інформаційне забезпечення промислових підприємств України, як складну соціально-економічну систему незалежно від розміру, форми власності або галузі діяльності підприємства.

Список літератури: 1. *Верба В. А.* Підсистема управління розвитком на підприємстві: концептуальні засади створення і функціонування / В.А. Верба // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Науковий журнал. – Вип. 1-2 / Голов. ред. О.П. Степанов. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2009, с.404-411. 2. *Додонов О.Г., Д.В. Ланде, В.Г. Путятин.* Інформаційні потоки в глобальних комп'ютерних мережах. Додонов О.Г., Д.В. Ланде, В.Г. Путятин.– К.:Накова думка, 2009. – 295с.3. *Исаев Д. И.* Информационный аспект корпоративного управления стратегического менеджмента / Д.И. Исаев // Экономический вестник Ростовского государственного университета, 2008, т.6, №3,с 114-119.4. *Мезенцева С. А.* Оцінка ефективності функціонування інформаційно-комунікаційної системи підприємства / С. А. Мезенцева // Торгівля і ринок України : темат. зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 24. – С. 75-80.5. *Рекова Н. Ю.* Синергетичний підхід до вирішення проблем інформаційного забезпечення системи стійкого розвитку промислового підприємства / Н.Ю.Рекова // ВІСНИК Донбаської державної машинобудівної академії №3Е (14), 2008, с. 291 – 296. 6. *Румянцева З. П.* Общее управление организацией. Теория и практика : учеб.пособие /З. П. Румянцева. – М.: ИНФРА-М. 2009. – 304 с.

Подано до редакції 24.09.2010